

Олександр Лук'яненко

Філософія
українського
серця

Поетичні роздуми

Полтава 2010

ББК 84(4 УКР) 6-5
УДК 821.161.2-1
Л 84

Лук'яненко О. В. Філософія українського серця. Поетичні роздуми [Текст] /
Олександр Вікторович Лук'яненко. — Полтава: «Друкарська майстерня», 2010. — 120 с., іл.

ISBN 978-966-8798-24-5

У збірці подано роздуми про сутність українського духу. У чому полягає споконвічна прив'язаність українця до родини? Чи вплинуло тривке бездержав'я на відчуття свободи та волі? Чи виплекали ми споконвічний ідеал кохання, рівний зразкам Античності та Середньовіччя? Шукаючи відповіді на ці питання, стверджуючи родоцентричність українського світогляду, автор вдається до поетичних роздумів.

ББК 84(4 УКР) 6-5
УДК 821.161.2-1

ISBN 978-966-8798-24-5

© Лук'яненко О.В., 2010.
© “Друкарська майстерня”

ЗМІСТ

Зміст	3
ВСТУПНЕ СЛОВО	8
ФІЛОСОФІЯ УКРАЇНСЬКОГО СЕРЦЯ	9
«В земному поклоні»	10
1. ЛЮБОВ ДО РОДУ	11
Пам'яті насіння	13
«Тихо над річкою верби схилились»	14
«Розлито-розкидано»	15
«На темному небі вже зорі блищать»	16
Дитячі очі	17
Найдорожчий скарб	18
Замріяна	19
Неньчин оберіг	20
Диво-слово колискова	21
Небо цвіте	22
Бабусин вальс	23
Як в малі роки	24
Світанкове одкровення	25
2. ЛЮБОВ ДО ЖИТТЯ	31
Дорога до дива	33
Здавній оберіг	34
Надія	35
Поки є час	35
Закохана	36
Мрія	37
Крок творця	38

3. ЛЮБОВ ДО ВОЛІ	39
Молитва за Україну	41
«Ой, чого сумуєш»	44
На хресті	45
4. ЛЮБОВ ДО РІДНОГО КРАЮ	49
Чи краще там, де нас нема?	51
Гомін серця	54
Не поступлюся!	55
Нема в душі нестачі	56
Загублені пісні	58
Дніпрові хвилі	60
Клятва	62
5. ЛЮБОВ ДО ЗЕМЛІ	63
Взаємна любов	65
Земний заповіт	68
Старий журавель	70
6. ЛЮБОВ ДО ПРИРОДИ	73
«Запалталось в бузковім цвіті»	75
«Тиха осінь стомлених діброві»	76
Зимовий скарб	77
Там, де сонце сідає	78
Тумани	79
«Зачепилось, наче павутиння»	80
Світанкове запрошення	82
Любить серце і болить	83
Дніпрової молитва	84
Коханці	89
Весняне весілля	90
Мріяти-жити	92
Загублений рай	93

7. КОХАННЯ	97
Вишиванка	99
«Ой, краса твоя дівоча!»	101
Одна ти	102
Вічне	103
«Золото нічного неба»	104
Не дам собі ради!	105
«Є одна доріжечка»	106
Пам'ять вічності	107
«Здалось мені, що небеса схилились»	108
Кому молитись?	109
Ой, Купальська нічка, таємнича річка!	110
«До ніг твоїх схлюся падолистом»	111
«Цвіт вишневий долі опадає»	112
Непотайний квіт	113
Зоряні чари	114
Пророчі сни	115
Зірка любові	116
Осіння сповідь	117
Ріки-дороги	118
Повінчані	119
СЛОВО	120

*«Мені ніколи не спадало на думку
писати заради репутації та власного імені.
Те, що в мене на серці, має вийти назовні —
ось причина моєї творчості».*

Людвіг Ван Бетховен

ВСТУПНЕ СЛОВО

Українська земля за тисячі літ викохала мільйони рідних дітей. Виростила і приворожила їх до себе буянним своєї весни у казкових садах та неосяжністю вільних степів, дрімливими розливами туманів у крутоярих долинах та померезженими морозом ріками... І це почуття тримало українців поруч із нею, не зважаючи на часи лихоліть, духовних і політичних руїн.

З покоління у покоління руки пращурів наших торкалися її, сповнені надії, що через сотні років їх далекі діти зможуть так само милуватися красою величної Батьківщини.

І, наче зерна, сіялись ті мрії у простори Руської землі, щоб у потрібний час зійти разом із золотавим колосом на полі під чистим небом і нагадати: «Любіть світ зелений і життєдайний! Шануйте, бо він — це ви самі...»

Западали ті мрії зерном у рідну землю, проростали в душах українців, щоб із кров'ю людською передавати у неосяжне майбуття, як найдорогоцінніший скарб, пам'ять серця, його філософію.

Саме тому через десятки віків із такою легкістю ллються з наших сердець слова казкових пісень — і сивих, як старий Дніпро, і нових, заспіваних прийдешнім поколінням. Зачаровують вони своєю чуттєвістю. Надихають своєї щирістю.

Бо, насправді, немає значення, скільки років пройшло з тієї заповітної миті, коли прадавній русич милувався світом, виливаючи свої почуття у душевну пісню. Його вікомний спів крізь століття почує далекий син чи донька і підхопить загадковий мотив.

Заспівана пісня поколінь стане дійсно життєдайною. Бо вона буде лунати з серця. Українського серця, в кожному порухові якого чується голос цілого народу, який свою мудрість навіки лишив власним дітям у їхніх душах.

Вже хоча б тільки шана до близьких та далеких батьків наших зобов'язує нас прислухатися до серця, напоєного живим розумінням світу. З його величезним неприйняттям гноблення та з глибокою повагою до кожної людини — образу і подоби Вишнього Творця. З його благоговінням перед святістю сім'ї та Любов'ю до української землі — нашого раю, який нічим не можна замінити.

Тому для мене очевидно, що воно б'ється у нас, українців, всетаки інакше, ніж у інших народів, — у такт із нашою Природою.

І треба зробити все можливе, щоби люди не забували про це. Бо якщо зупиниться серце Природи — зупиниться і наше серце — таке співоче і таке обізнане у філософії життя.

ФІЛОСОФІЯ УКРАЇНСЬКОГО СЕРЦЯ

Безліч філософських шкіл століттями вибудовували свої вчення. Роками шліфували їх, шукаючи першооснову всього сутнього, дивлячись на світ крізь власні судження та переконання. Якись із них переживали віки. Інші ж не знаходили вдячних послідовників, тому й губилися у лабіринтах часу.

І тільки філософія серця, готова дати відповідь на безліч запитань, завжди залишалася з людиною, куди б і за ким вона не прямувала — до світлого майбутнього чи до неминучого Кінця Світу.

У найскрутніші моменти свого життя кожен з нас знаходив хвилинку, щоби посидіти на самоті у тиші, послухати голосу серця. І коли починало воно шепотіти свої доладні замовляння, дивувалися, чому не слухали його раніше, — мудрого і чуйного наставника?

А серце завжди має, що підказати, бо береже у собі тисячі життів, тисячі років, які належали родові людському і залишилися у спадок поколінням у Одвічній пам'яті — генетичному кодові.

Здається мені, що якби хтось зміг звести до єдиного слова весь той шифр, залишений нам пращурами, це було б слово «ЛЮБОВ».

Чому? Бо це основа нашого буття. Першовитоки життя у Любові. Кожен день проходить у просторі, створенім Любов'ю. Останній подих неминуче приведе до неї ж — до Вічної Любові.

Так, вона всюди. Єдина проблема у тому, що ми її часом не зауважуємо, хоча летиться вона не з Рогу Достатку чи з Небес. Вона навколо: в очах перехожого, у бенготепоплуму дотикові коханої людини, у світанкових барвах, у нас самих...

...В земному поклоні
Говорив з Всевишнім,
Знаючи, не сон це,
А священна мить,
Як з теплом на скроні
В світлі дивовижнім
В почуттів потоці
Голос струменить:

«...В давньому поконі
Каменем наріжнім
Синові і доньці
Заповіт лежить:

«На Природи лоні
У Любові з ближнім
У своїй сторонці
В творчій русі жить!»

Любовь

до гробу

ЛЮБОВ ДО РОДУ

Із чого починається людське буття? Із першим подихом дитяти у новому йому світі? Вірогідніше, що з виплеканої мрії, народженої у Любові двома серцями. Мрії про дитину.

Через неї позацвітаються зорі у найтемніших куточках Всесвіту. Бо, напевне, саме так мріяв колись Творець про те, як і Його дитя буде босими ноженятами бігати по росяній траві...

Так, усе починалося саме зі світлоносної мрії.

І немовлятко — «вітлена мрія» — обов'язково зберігатиме у собі частинку світла, в якому воно було народжене.

Осяє ним, маля робить перші невпевнені кроки назустріч світові — великому, неосяжному, настільки непізнаному та такому знайомому водночас! Такому близькому і зрозумілому, бо розуміння його бринить у дитячому серці, у пам'яті вічного Роду.

Невичерпне її джерело завжди допоможе спраглому до ПРАВДИ, до СВОГО, РІДНОГО, БЛИЗЬКОГО.

І, втамувавши цю спрагу, дасть зрозуміти: де б не носили людину життєві дороги, хто б не зустрівся на її шляху, завжди на неї десь чекає рідна батьківська хата, сповнена Любові.

У ній сивочолий батько завше має добру пораду. Він — великий майстер, творець. Як вправний художник, планував-вимальовував кожную мить сімейного буття. Вимальовував, бо у Любові до дітей не міг бажати чогось поганого, недовершеного.

І, як у кожного майстра, була у нього муза, яка надихала на цю величну Творчість.

Жінка... Мати... Матінка... Матуся... Ненька... Саме вона була Святим Духом родини. Завжди поруч, завжди готова прийти на допомогу, мати давала сили, хоча часом сама не мала їх у досталь. І цим, можливо, сказано достатньо.

Ні, не спокусити була створена вона Богом для чоловіка, а надихнути...

Тому і оспівана вона так у віках — жінка, дружина, неня — берегиня родинного вогнища, запаленого не рукою людською, а вогнем Любові.

ПАМ'ЯТІ НАСІННЯ

Чом тебе ховали,
Правда про минуле?
Щоб себе не знали?
Пращурів забули?
Де тебе шукати —
Справжню? Чисту? Нашу?
Чи в собі питати? —
Серденько підкаже,
Бо Одвічним Богом
У часи Творіння
Кинута у нього
Пам'яті насіння,

Що все проростає
З серця, як із ниви;
Все переживає:
Посухи і зливи,
Може світ пізнати
Краще від науки,
Бо в її догмати
Плетуть «ази» й «буки»,
Князеві новому
Тільки б догодити.

Правда ж і потому
В серці буде жити.

Тихо над річкою верби схилились,
Сумно у водах коси купають...
Мамині очі учора наснились,
Рученьки милі, що втоми не знають.

Приспів:

Руки натомлені, лагідні очі —
Все це до болю знайоме всім нам.
Серце до тебе, матінко, хоче!
Маю вклонитися Вам!

Вітер все легше верби гойдає,
Все вже до темної ночі готове...
Мамина ж пісня в серці лунає,
Тугу отишить її колискова.

Приспів:

Голос цілющий стиха шепоче...
Як це до болю знайоме всім нам.
Серце до тебе, матонько, хоче.
Мушу вклонитися Вам.

Неньчине серце в тривозі боліло,
Рани негоїсті кинув їй час;
Та усміхається лагідно й мило,
Як задивляється знову на нас.

Приспів:

Ненечко, світло темної ночі,
Вічно цвіти, невідвладна рокам!
Я ж, задивившись у очі пророчі,
Земно вклоняюся Вам!

Розлито-розкидано
Горами-бескидами,
Полями і долами,
Життями і долями,
У тиші озерця,
У музиці серця,
В тонкому промінні,
У кожній людині

Пречиста, іскриста,
Натхненна, іриста
Божественна суть.

Й довіку їй бути,
І світ зігрівати,
Й надію плекати,
Буяти, жевріти,
Нестримно творити,

Коли б її Храм
Беріг святість сам,
Яку мав донині —
Бо він — у Людині...

На темному небі вже зорі блищать,
Тиша дзвенить... Поки світ спочиває,
Знаю, десь руки в молитві тремтять.
Знаю, десь мати мене виглядає,

Часто з дощем наодинці заплаче,
Як у розлуці у серці щемить:
Гляну на зорі я, очі побачу,
Неньки турбота із них струменить.

Серед діброви я пісню вітрову
Слухаю довго, і серце болять:
В пісні протяжній — її колискова
Знову сльозою думки попелить.

Небо згорає, як сонця жадає,
В полум'ї дивнім над світом тремтить.
Неньки ж молитва від бід зберігає,
Ніби загравою в небі горить.

В світі невічні ні скелі, ні море,
В часі колись найміцніше зникає.
Та пригубивши і радості, й горе,
Серце її хай й на мить не змовкає.

ДИТЯЧІ ОЧІ

М. П. Щетиніну

У очах дитяти
Сонця блиск блукає...
Що воно шукає
В їхній глибині?
Те, що чуйна мати
В серце висіває,
Коли їй співає
Лагідні пісні.

Їх, неначе казку,
В пам'яті тримала,
Бо залишить мала
Для прийдешніх літ
Доброту і ласку,
Віру і надію,
І чарівну мрію
Про життя без бід...

Як почнуть розмову
Без одного слова
Очі волошкові
І дитячий сміх,
Придивіться знову,
Наче в чисту воду:
Вбачте мудрість роду
Й цілу вічність в них!

НАЙДОРОЖЧИЙ СКАРБ

Серед діброви зозуля кувала.
Вітер в гіллі вікодавнім шумів,
Матері ласки зозуля не знала,
Тільки сердите баюкання злив.

Деся серед жовтих просторів пшениці
Полум'ям дивним маки горять.
Та в порівняння ніщо не годиться
З неньчиним серцем. Як дітям не знать?

Тиша в пустелі, як мертва княгиня,
Все підкорила: живе й неживе.
Мати завжди, як свята Берегиня,
В думці-молитві до всіх нас плыве.

Серце холоне у думці про сина,
«Що із донькою?» — тривога бринить.
Небо блакитне, що бачить людина,
Теж час від часу нам сльози ронить...

...Серед діброви зозуля кувала,
Вітер у листі сердито шумів.
Матері ласки зозуля не знала,
Ти ж-бо — пишайся, що встигнуть зумів.

ЗАМРІЯНА

Замріяна, стояла край дороги,
Все нерухомо дивлячись кудись...
І трави лоскотали босі ноги,
І у волосся вітри заплелись.

Вона ж когось очима проводжала,
Аж поки він за обрієм не зник...
Молитися їй тоді не полишала,
Щоб довгий шлях стелився, як рушник,

Щоб вже коли їй прокинувся на світанку,
Лише досвітні бачив він вогні,
Вона ж чекати буде біля ганку
У тихій, серцю милій стороні.

Нехай гаїв шепочуть з нею віти,
Нехай співають з нею солов'ї —
Посивіло волосся непокрите,
І горе сили випило її.

З ясных очей душі роса скотилась
Під тихий шепіт: «Бог тебе храни...»
А далі... далі серденько розбилося, -
Не дочекалась сина із війни.

НЕНЬЧИН ОБЕРІГ

Жевріє сонце багряне,
Хоче за обрій лягти...
Спи, моя мамо кохана,
Буду твій сон берегти...

Спи під мою колискову
В зітканий зорями час,
Бо у пору досвіткову
Ти прокидалась не раз.

Плине розмай понад світом,
Яблуні стали цвісти.
І сивиною, мов квітом,
Вже закосичилась ти.

Матінко, ластівко мила,
Як хтось притулку шукав,
Ти нас ховала під крила,
Йї смуток-непокій зникав.

Ми, як гаї в позолоті,
Вічно чекали тепла.
Ти ж у любові, в турботі
Всіх нас зголубить змогла.

Спи ж, спочивай, моя нене,
Ти ж-бо стомилась уже,
Слово ж Любові вогненне
Спокій твій хай береже.

ДИВО-СЛОВО КОЛИСКОВА

За гірськїї плечі
Закотилось сонце,
Сивочолий вечір
Зазира в віконце.

Сон голубить очі —
Спи, моє дитятко,
Зоряної ночі,
Сину-соколятко.

Буду вартувати
Сон цей до світання,
В тишині співати
Пісню-замовляння:

«Світлу, чисту долю
Тобі подарую,
Неосяжну волю
І Любов святую...» —

Так із роду-віку
Всі батьки співали,
Силоньку велику
Знали й відчували:

Як вогнем Любові
Слово обігріти,
Можуть колискові
І дива творити.

Небо цвіте:
Розпечене, яре
Ховалось за хмари
Сонце святе.

Ніч настає:
Вітер шумує,
З ним молитвує
Серце моє.

Матінки лик:
Краща ікона,
Святості повна
Нині й повік.

Чи ж не святі
Стомлені плечі —
Крила лелечі
В небі-житті?

Чим дорогі
Мощі заморські,
За її зморшки —
Долі шляхи?

Й дивно прості
Очі любові —
Зорі казкові —
Чом не святі?

Земно вклонюся:
Чисто й свідомо
Сущє святому
Тихо молюся:
«Нене... матусю...»

БАБУСИН ВАЛЬС

Зорепадом ясени вляглись додолу,
Снігопадом на чолі роки лежать.
І дурманить, ніби нічку матіола,
Днів минулих вікопомна сіножать.

Серед неї у буянні зеленковім,
Наче маки, молоде твоє життя,
Заплітає візерунком загадковим
Рідних зморшок нерозгадане шиття.

Я поставлю пісню, на роки багату,
Що пізнають твого серця солов'ї,
І зі мною запрошу потанцювати,
Щоб розквітли у душі твоїй гаї.

Закружляють ноженята твої босі,
Як снігами, порозтане сивина.
Посміхнешся, і років припишкне осінь,
Бо у серці заманіжиться весна.

ЯК В МАЛІ РОКИ...

Плаче золотом вербиця,
Стежечку пече.
Серце кличе прихилиться
Батьку на плече,
За яким зникає лихо,
Як в малі роки...
І ридають верби тихо
В дзеркало ріки...

Молитвує в лузі м'ята,
Шепчуть чебреці.
Стисну я долоню тата
У своїй руці;
Міцно так, неначе знову
Буде перший крок...
І молитва барвінкова
Лине до зірок...

Вистеляють шлях із дому
Дітям спориші,
В зелені ховають втому
Отчої душі,
Щоб ступали ніжно-ніжно
У широкий світ...
І від щастя плачуть вишні
Квітом їм у слід...

СВІТАНКОВЕ ОДКРОВЕННЯ

I

Де з грайливого потічка
Народилась буйна річка,
Буду там досвіткувати,
За загір'ям слідкувати.

І як перше проміння
Бризне з неба на каміння,
Розіллється, де захоче,
У росиці затріпоче,
Загойдається на вітах,
Заколишеться на квітах,

Я у сонячнім розливі
Трави сколихну сонливі,
Як босоніж буду йти
До джерельної води.

II

Тут дубовеє коріння,
У небачене сплетіння
Позакручене віками,
Наче ніжними руками,
Ніби пташечку тримає,
Той струмочок обіймає.

Скільки, дубонько крилатий,
Зміг отак ти простояти,
В предковичній цій сторожі,
Щоби погляди ворожі

І лихі слова-кислиці
Не зурочили водиці,
Й не линули гіркоти
До джерельної води?

III

Підійду скоріш близенько,
Поклонюсь йому низенько,
На ранковому відсонні
Зачерпну води в долоні
І, напившись досхочу,
Як святою, освячу
Ясні очі сон прогнати,
Та й почну його питати:

«Як тебе, мій милий тату,
Тебе, дубе, величати?
Як тя мені називати,
Дубоньку, мій любий брате?
Як тя кликати, дубочку,
Кучерявий мій синочку?»

IV

Густе листя зашепоче,
Як голубка, заворкоче,
Руки-віти сколихнуться
І слова із них поллються:

«Обернись назад, в минуле,
Що даремно ви забули...
Зазирни у серце буйне,
Світле, чисте, ніжне, чуйне...
Придивись в майбутні дні...

В них знайдеш ім'я Мені:
Що Творця собі не мало,
Як пред віку існувало,
Що і нині квітне рясно
І ніколи не погасне?»

V

«Чи ти є сивий час,
Що кожного із нас
Ніколи не минує
І над усім панує?»

«Не час, бо час летить,
Проходить кожна мить,
А Я ж за ним не мчуся,
Ніколи не скінчуся.
Бо Я із споконвіку
Без часу жив, без ліку,
І не відчую зміни,
Якщо хтось час зупине,
Бо як з'явився час,
Обходить кожен раз...»

VI

«Я той, хто в безлічі речей,
В коловороті днів, ночей
Одвічно був і буде,
Собою в них вдихнутий —
Множинність сам плакаю,
В ній єдність зберігаю.
Подоб моїх не полічить,
Я змінюю їх кожную мить,
Щоб народитись і зрости,

Щоб в зміні Вічність пронести:
Я був у світі вже колись,
Я в ньому є і зараз скрізь,
І завтра повернусь,
Як цим життям уп'юсь...»

VII

Як завершить спів величний
Густолистий дуб безвічний,
Зашепочуть мої губи
Вікопомному Прадубу:

«Гой, еси ти, Роде мій,
У множинності Своїй!

Ти пред віку перебував,
Як над світом мудрував,
Сам собою залишився,
Як по Всесвіту розлився,
Коли, сповнений Любові,
Сіяв зорі вечорові,
І у світі, в рай-саду,
Все приводив до ладу!»

VIII

«Мій ти батечку великий,
Був в дідах моїх одвіку,
Знов у світі народився,
Як в мені преобразився,
Завтра я в своєму сині
Подивлюсь крізь очі сині
На цей світ, — і знову Ти
Будеш, Роде мій, цвісти,

Як травневий сад буяти,
В дітях вічність зустрічати,
Пити юності меди,
Йти до вічної мети,
І кохати, і любити,
І закоханим творити...»

IX

Зашумує дуб вічистий,
Затремтить, багатолістий,
І, немов людській сльози,
Струсить з віття чисті роси:

«Неминучі в цьому світі
Ви, мої кохані діти!

Із зернятка колос сходить,
Він у полі щедро родить,
Колоситься, дозріває,
Жде, коли прийдуть жнива,
Не боїться світ лишати,
Знає: буде ще буяти,
Бо в зерняті тее жито
Віковічно буде жити...»

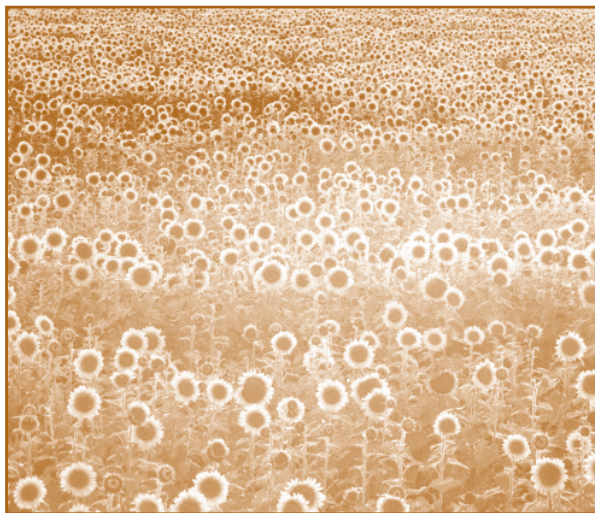
X

«Хочу, діти, вас спитати:
Чим ви гірш того зерняти?»!

Ваша вічність — вічність РОДУ,
А множинність — лик на РОДУ,

Всі ви мудрістю багаті,
Бо й в маленькому дитяті
Серце з думкою несуть
Першовитокову суть.
Лиш живіть зі мною в згоді,
Як колись жили, При РОДІ:

Життєдайний дивний світ
Збережіть на сотні літ,
Щоб ваш РІД — кохані діти —
Зміг в нім вічно буявити...»

Любовь
до жизни

ЛЮБОВ ДО ЖИТТЯ

«Життя прожити не поле перейти,» — каже народна мудрість. Та саме через свою таємничу складність і цінується воно.

Життя... Для чого і як дано було воно людині?

Напевне, дароване у Любові, для неї ж і призначене.

Тому, якщо присвятити їй кожен мить свого існування, життєдайна сила Любові винагороджує людину бажанням та можливістю мріяти. І дозволяє окриленій огнистим почуттям непереборно йти крізь усі негаразди до своєї мрії, втілюючи її у життя.

Щиро мріяти — по-справжньому жити. Не існувати для задоволення потреб, а крокувати по життєвому шляхові з вогнем Творчості в душі.

Недаремно Бог проявив себе саме у створенні світу, втілюючи у життя Свою Мрію. А тому і людина повинна, як і її Батько, стати Творцем, натхненним Любов'ю.

І за таких умов Любов стає сенсом життя. А якщо саме так і трапляється, то й життя просто не можна не любити.

Нажаль, деякі етнопсихологи продовжують упевнено казати, що українцям приречений великий песимізм. Та нас даремно намагаються схилити до віри в це.

Огляніться назад, усвідомте, що насправді все не так! Народ, який не цінує свого буття, не вірить у його зміну, не зміг би так впевнено крокувати по сторінках історії. Такі люди давно б загубилися у вихорі буремних подій, на які було багате не одне століття.

І цим наш народ визначний: здавалося б, пригноблений, уярмлений, але закоханий! Закоханий у саме життя!

Тим і сильний! Тим і нездоланний!

ДОРОГА ДО ДИВА

Кудись ішов,
Губився знов,
Блукаючи;
Чогось шукав
І див чекав,
Благаючи.

Коли ж весь світ
І сотні бід
Спиною стримую,
Все ж зрозумів,
Що кращих див
Вже не отримаю:

Ніж це життя
Без вороття,
Ніж погляд твій
З-під довгих вій,
Весни прихід,
Птахів приліт
І золотого сонця схід,
Ніж даль доріг,
Ніж перший сніг,
Дітей малих
Цілющий сміх...

Чому побачить диво в них
Без марних пошуків не зміг?..

ЗДАВНІЙ ОБЕРІГ

Н.М. Лавриченко

Я вийду наодинці на світанні
На перехрестя неба і землі,
Де зорі у сонливому тумані
Поквітчують росою ковилі.

Я вимолю у неба на роздолі
Забутий на безмежні сотні літ
Щасливої повік людської долі
Загублений, потайний зелен-квіт.

Небачену і здавню цю травницю
Прийміте за добро з моїх долонь,
Щоб у часи, коли життя сніжиться,
Вона надії леліла вогонь,

Щоб зукрашала дні у щастя квіти
І вистеляла шлях, як рушники,
За те, що Ви змогли не потопити
Любов на дні життєвої ріки.

НАДІЯ

Сум та образи... Де світла шукати?
Все навкруги може вщент рознестись.
Всім твоїм мріям вже світу не знати...
Та гріх зупинятись: живеш — так борись!

Хай як там сердита та жадібна доля
Із тебе знущатися враз почала, —
Думкам завжди сила, надії лиш воля, —
І світло засяє з сумного чола.

ПОКИ Є ЧАС

Мерщій! Мерщій, поки є час,
Поки думки ще чисті,
Поки в душі вогонь не згас,
І мрії променисті
Десь попід серцем ще живуть,
Даруючи надію,
Ступи скоріш на славу путь,
Щоб втілить свою Мрію!

ЗАКОХАНА

Н. П. Лебідь

В собі ховали кожен волос
Одвічні часу письмена:
Так, наче сніг на житній колос,
Лягла невтримно сивина.

Вона собою закріпила,
Немов печатка, вир подій,
В яким життя тримає любило
Завжди у ролі непростій.

Років юнацьких колисанку
Глушило пострілом гармат,
Що смерть несли безперестанку,
Коли снарядів лився град.

А далі — плакали й раділи
Вже потім — літньої пори,
Як серед хмар замайорили
Блакитно-жовті кольори.

Було усе... усе траплялось...
Часу не буде розказать,
Як доля довго в ігри гралась,
Не даючи перемагать.

Та й говорити треба мало,
Бо написало повість літ
Волосся сиве, що приймало
З душею й серцем цілий світ:

І свій, й чужий, й поневіряння,
І радість рідних і чужих,
Часи розбіжностей й єднання
Всіх серцю митей дорогих.

Де ж той двигун, що в перегоні
Несе її у майбуття?..
Ні, не у лініях долоні:
Вона закохана в життя.

МРІЯ

О, як же легко Мрії крила обламати,
Як легко хрест важкий поставити на ній,
Кричати, тупати і гнівно шельмувати
З презирством квіти лагідних надій...

Та, попри все, я заповім їй довго жити,
Зійти із попелища злісних фраз,
І за собою повести, й приворожити
Натхненне серце у натхненний Богом час.

Я вірю в це, мені так часто мої ж крила
Незграбні люди кидали до ніг,
Що десь уже береться дивна сила
До Мрії прямувати і без них.

КРОК ТВОРЦЯ

Затремтіли Всесвіту основи,
Заблищали золотом зірки, —
Чи Творець ласкавий тихо знову
Сколихнув їх дотиком руки?

Ні, то чисте серденько маленьке
Найщирішим сміхом залилось,
Як дитя, тримаючись за неньку,
Перший крок ступити спромоглось.

Дивний дзвін зірвався з вуст маляти,
Сколихнувши зорі на льоту
Почуттям яскравим і багатим:
«Світ безмежний! Я до тебе йду!»

І озвався Всесвіт на вітання,
Щоб для кроку силюньки додати,
Голосом співочого світання:
«Йди, — я не стомлюсь тебе чекать...»

Любов
до вѣри

ЛЮБОВ ДО ВОЛІ

Що відчуває людське серце, коли теплі Дніпрові хвилі ніжно вкривають босі ноги, а очі намагаються розгледіти щось невлучиме на далекому протилежному березі?

Які почуття народжуються у ньому, коли ти, зупинившись після швидкої ходи, застигаєш над глибоким урвищем, в яким, з обох боків обступлений високими кам'яними скелями, в'ється, потопаючи у ранкових туманах, подільський Смотрич?

А що коїться всередині, коли стоїш на вершині одного з таврійських курганів, який вкрили шовкові трави та молочно-біла ковила? Коли дивишся з нього, а навкруги неосяжна широчінь іде аж за виднокрай, що так і хочеться зробити крок і пролетіти разом із нестримним вітром над степовими просторами!

Що ж це бринить у серці? Це — єдність із Всесвітом, це воля.

За сотні літ ніхто і ніщо не змогли здолати цього духу, вижити з української душі бажання жити так, як хочеться, так, як мріється.

Бо воля — це не лише неосяжні простори, які завше вабила руську душу. Для русина вона — символ сили, нашої спорідненості з одвічним Творцем.

Ще візантійські автори з далеких століть, описуючи життя наших пращурів, дивувалися, що ті споконвіку живуть у народоправстві: не під крилом всеосяжної церкви чи самозакоханого самодержця.

І саме воля була цінною для них. Тому й стояли до останньої краплини крові за себе, за свій край, за свій рід, за своє кохання. Стояли не під примусом, а через Любов до всього рідного, через Любов до волі.

Бо саме з волею приходило розуміння, що насправді всі влади світу, зібрані до купи, не були настільки важливими для життя. Бо кожен з тих, хто ходив по своїй землиці, був ковалем свого щастя, викуваного вільними руками.

І зернятко народовладдя проростало з віку у вік у серцях і мріях українців. Зима 2004 року показала це якнайкраще, коли сотні і тисячі нащадків волелюбних русичів вийшли на вулиці, щоб говорити самі за себе. І тому, насправді, немає великого значення, на якому з майданів стояли вони, розділені, та нескорені українці: на помаранчевому чи білоблакитному.

Головне те, що серце підказувало: «Ви — русичі, з волею повинчані!»

Бо життя лише тоді виблискує світлом Радості, коли русич має волю чинити згідно власної волі!

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

Закликав я все знову і знову,
Хоч надія звелась нанівець:
«Заспівай мені пісню чудову,
Соловейку, країв цих співець!

Тяжко, важко в таку годину,
Щоб лишалося серце пустим.
Заспівай, розбуди Україну,
Щоб надію у коси вплести

На правдивість і чисту свободу
Серед інших великих чеснот,
Бо ти дивишся в душу народу,
І тебе розуміє народ.

Заспівай мені пісню чудову,
Щоб прокинулись всі, хто вві сні!
Заведи з ними, — чуєш? — розмову!
Дай послухать пісні голосні!

До весни хоч і дуже далеко,
Все ж для пісні твоєї є час!..
... Та заплакав у небі лелека,
Покидаючи з боєм всіх нас...

Не лети, моя пташко надії!
О, моєї землі оберіг!
Почекай, Україна зрадіє,
Коли ти не полишиш поріг!

Не лети, залишайся із нами,
Леле — спокій і мир цих країв!
Нас надією грій над снігами,
Бережи велич тихих гаїв,

Щоб у них, крім святої калини,
Не з'явилося багряних вогнів,
Щоб в червоногарячий Вкраїна
Нарядилась не з крові синів!

Щоб поля білосніжні і чисті
Оминув днів кривавих розбіг,
Щоб крім ягід, що в гроні-намисті,
Плям червоних не впало на сніг!

Над Вкраїною вище здіймися,
Захисти від межі до межі!
Нашим болем, як завжди, проймися,
І єдиним народ збережи!

Хай тебе хтось і хоче зігнати,
Щастя й єдності стороже мій!
Залишись, щоб народ об'єднати
У шаленому вирі подій...

... Хай молитва моя вже долине
І до Тебе за весь мій народ,
О Пречиста моя Берегине,
Що з небесних все бачить висот!

Богоматір, Заступнице, Ненько!
Подивись на козацький наш рід!..
Заспокой українське серденько,
Не лишай від рубців вічний слід!

Рушником із червоного куту
Ти прикрий нас від лиха в душі,
Загаси цю ненависть розкуту,
Що примножилась, як спориші,

Розмежовує брата від брата,
Все руйнує — складне і просте...
Знищ це яблуко болі й розбрату,
Чне сім'я від крові росте!

І святими Своїми руками
Осіни наш загублений світ...
Я молюсь, щоб роки за роками
Ти всіх нас боронила від бід».

... Знову й знов я думками полину
До цих слів, як покличе душа,
Бо молюся у них за Вкраїну,
Бо моя це земля — не чужа.

І тобі це пораджу робити,
Особливо в подібні часи:
Дуже легко ділити, судити, —
Ти ж з народом цей хрест пронеси.

«Ой, чого сумуєш,
Пташечко маленька?
Чом ти не воркуєш
Всесвіту раненько?
Чому туга в'ється
В серці на схід сонці,
Коли досвіт ллється
У моє віконце?»

Пташка затріпоче:
«Воля мені мила.
Пісня мати хоче
Мальовані крила!

Вітру поле треба,
Щоб дива творити:
У обіймах неба
Цілувати квіти:
Як красуню — ружу,
Горицвіт — як мати...
І співочу душу
Жити надихати...

Але їй без волі
В пісні не купатись,
Як без весен поляю
Знову не квітчатись...»

Що ж... Відкрию клітку:
«Май, що вічно мала,
Щоб душа-лебідка
Знову квітувала!»

НА ХРЕСТІ

Україна моя розіпнута...
Та, з якою я хрест свій несу...
Заплету ж своє слово розкуте,
Наче стрічку, їй в довгу косу.

Хай в косиці жевріє-ватріє,
Як маяк, серед бурі горить,
Хай надію вертає і гріє
На щасливу відродження мить.

Я молю: «Зачекай іще трохи,
Твої муки нам, вір, не чужі —
Всіх до тебе приводять дороги,
Хто надію несе у душі.

Як ішли із батьківської хати,
Щоб ступить на забутий цей шлях,
Їх, повіриш, було небагато,
Щоб його розшукать у полях,

Бо неходжений був він, забутий,
Бур'янами навіки поріс.
Та вдалося народ сколихнути,
Що вогонь в серці далі поніс».

Він триває і далі палати,
І висушує сльози рясні.
Тож, хай краще помовчать гармати,
Поки музи співають пісні.

В страшних муках моя Україна,
Розіпнута за наші гріхи,
Виглядала все доньку чи сина,
Озиралась усе навкруги,

Хоч мовчала, та все зрозуміло
Із мовчання такого було:
Її серце розбите боліло,
І в нас болю було джерело.

Винуватить вона нас не може,
Бо у дітях не бачить вини:
«О, прости їх, великий Мій Боже!
Бо не знають, що роблять вони...»

Чи шукать нам собі Іоанна,
Щоб збирать у Грааль її кров,
Чи Хому, щоб в глибокій рани
Свої пальці вкладати їй знов?

Вже давно пересвідчився кожен,
Що ті рани насправді були,
Що і вічність зцілити не зможе
Весь той біль, що ми їй завдали:

Як ховалася правда за ґрати,
Як губилися душі ясні;
Тож, хай в спокої будуть гармати,
Поки музи співають пісні.

То не сонце так гаряче сходить,
Не тому небосхил так горить, —
Це твій край свою голову зводить,
Щоб крізь біль з усіма говорить:

Коли землю плюндрують на танках,
Ненависне лишають рілля,
Її біль в полум'яних світанках,
Наче кров, заливає поля.

Озирніться, прошу, зупиніться!
Нащо тіло її розривать,
Коли в серці надія іскриться,
Що з хреста її встигнуть ще знять,

Бо світанок яскравість лишає,
І горить у червоних тонах,
І рум'янцем цей світ зукрашає
Та й ніколи не збуджує страх,

І гаї у свою колискову,
В журний шелест молитву влетуть
За мою Україну казкову,
За її в майбуття світлу путь;

І омиють негоїсті рани
Води Дону, Дунаю, Дніпра,
І вона — неподільна — повстане
Із вогню, у яким догора.

...Тільки зараз вона розіпнута;
Не одну так зустріла росу...
Гола, боса і майже забута...
І розплів вже їй вітер косу...

Хочу я, щоб в шовкове волосся,
Що посивіло так у біді,
Моє б слово просте заплелось,
В переможній квітчало ході,

Вже якої недовго чекати,
Чути сурми уже голосні:
Тож, не смійте гриміти, гармати,
Коли музи співають пісні!

Любов
до рідного краю

ЛЮБОВ ДО РІДНОГО КРАЮ

Правду кажуть, що батьківщина там, де повниться спокоєм невгамовне серце. Тим паче, коли говорять це українці. Доля розкидала їх по всьому світові. Від холодних просторів Східної Росії до теплих широт обох Америк можна зустріти пам'ять про них. Когось туди закинули насильниці руки влади, когось змусили виїхати мрії про краще життя. Бо трава завжди зеленіша там, де нас немає.

І мріють, зморені працею у чужій сторонці русичі, про краще життя. А потім, отримуючи жадані гроші, відчують, що хрусткі папірці з часом втрачають свою привабливість. Саме тоді їй виявляється, що потребу у них було задовольнити набагато легше, ніж задовольнити бажання серця знову почути пісенну українську мову, побачити бистроводні ріки, у яких тихого осіннього ранку спокійно плещеться дрімливе небо із замріяним гаєм...

Все це — рідний край... Разом із материнським молоком у нас вливалася його краса, щоб навіки залишитися там. Разом із кожним кроком по життю від самої колиски незримою рукою підтримував він нас, щоби не впали ми, не збилися з вірного шляху.

І коли траплялося, що не було бажання вірити у майбутнє, наш край тихенько раїв нам, як споглядали ми його красу: «Це твоя земля, земля твоїх батьків. Вона споконвіку належала родові твоєму... Тут, і ніде більше у всьому світі, б'є життєдайне джерело для твоєї душі, з якого тільки їй призначено пити цілющу благодать. Бо вона — це твій край, завітаний вінками з польових трав, умитий ранковими росами, оспіваний у піснях та навіки дарований тобі! Без нього не буде і тебе самого... А без тебе скрутно буде йому. Тому тільки тут, серед своїх гір та полів, ти зможеш квітнути, як цвіте твій рідний край навесні. Лишайся, не йди...

...Якщо ж всетаки вирішиш полишити мене, знай, що я навіки лишусь з тобою — у твоєму серці, у твоїй Любові, щоб голубити-зігрівати тебе у часи життєвих хуртовин...»

ЧИ КРАЩЕ ТАМ, ДЕ НАС НЕМА?

Безмежні далі різнотрав'я
І золоті лани хлібів
Всім серцем щиро покохав я
І зберегти Любов зумів.

Тому й тобі вдивляюсь в душу,
Шукаю там ті ж почуття.
Та тільки зауважить мушу,
Що ти не бачиш майбуття

На цій землі, у рідній хаті,
А бачиш інші береги.
Та подивись, чим ми багаті,
Та озирнись же навкруги!

Бо тільки тут, у нас, не в'яне
В душі цілющий запах м'ят,
Лиш тільки тут такий духмяний
Вітри розносять аромат,

Який думки завжди хвилює
І надихає піснярів,
Коли в серцях у них малює
Нові відтінки почуттів.

Наш луг так квіти й трави клонить,
Віддавши запах їх вітрам,
Що серце легко сльози ронить,
Таким радіючи дарам.

А зорі бачив подум'яні?..
А бачив, — на світанку гай
Тихенько тоне у тумані,
Ховаючись за небокрай?

Чи бачив, як сором'язливо
Барвінок квітне навесні?
А, може, чув ти наші зливи, —
Їх переспіви голосні?

Чи бачив ти, як сірим небом
Кружляли з плачем журавлі,
Бо їм зловить на спомин треба
Картини рідної землі?

А, може, запах пам'ятаєш
Покошених зелених трав?
Коли про все оце ти знаєш,
Чого ж свій край не покохав?

Не вірю я, що не згораєш
Любов'ю ти до цих красот,
Бо з почуттями не пограєш,
Їм ти не зробиш перешкод.

Колись, а серце обізветься
На тихий поклик солов'я,
І жар по тілу розіллється,
Як усвідомиш: «Так, моя!

Моя земля з Дніпром-рікою!
І, хоч багато інших є,
Бентежне серце заспокою,
Коли побачу знов своє:

Свої спокійні, тихі зорі,
І золоті лани хлібів,
І хмари ті, що на дозорі
Пильнують спокій цих країв, —

Бо розуміння все ж здобуду,
Що довгий час блукав вві млі,
Що так я бажаний не буду,
Окрім як на своїй землі».

Але коли ця мить настане, —
Не знаю я, не знаєш ти.
Не один сніг, повір, розтане,
Та зможеш до цього дійти.

А поки — щастя за морями
Шукай в країні своїх мрій,
Повернешся ж-бо з журавлями
Землі вклонитися своїй.

ГОМІН СЕРЦЯ

Мово, мово золота!
Солов'їна пісне!
Розкажи мені, не знаю,
Чого серце тисне?

Як почую, хтось близьенько
Розмовля-співає,
Затремтить моє серденько,
Тільки-но пізнає
Передзвін твій стоголосий,
Згублений горами,
Що гойда на травах роси
Разом із вітрами,

Що шепоче тихо знову
З гаєм на світанку,
І співає колискову
З ночі і до ранку.

Вишиванку ти майструєш
Словом-візерунком,
І серця людські хвилюєш
Пісні поцілунком.
Мово моя стоголоса,
Донько землі й неба!
Сонце, роси, радість, сльози —
Все ввібрала в себе.

Не цурався і не буду,
Хай серце співає,
Бо не чули пісні люди,
Хто тебе не знає.

НЕ ПОСТУПЛЮСЯ!

Коли зустріне люд останню зорю,
Якщо знущатися зі світу не покине,
Хай, наче зрадник, я у пеклі догорю,
Та не покину землі Неньки-України.

Усіх небесних царств мені не треба,
Життя не треба вічного, коли
Не зможу милуватись просто неба
Народженням світанку із імлі.

Не хочу янгольського хору співи чути,
І розуміти тих пісень святі слова,
Коли під шепіт хвиль Дніпра мого, Славути,
Якась дівчинонька уже не заспіва,

Як не почне в садах весна-красна буяти,
Що од того цвітіння й серденько щемить!..
... Якщо й один такого буду я бажати,
Не поступлюсь своїм бажанням ні на мить!

Бо не шукаю просто того раю,
В яким молочні ріки розлились!
Я кращий рай у Всесвіті вже маю —
Мій Світ, мені дарований колись...

НЕМА В ДУШІ НЕСТАЧІ

Благаю, друже, не рушай
За гори й океани!
Знайти там раю не бажай:
Той світ лишає рани.

Що ж, не послухавсь й ідеш
Кудись чогось шукати?..
Та ти душі не проведеш,
Хоч як почни брехати.

Вона чутлива у нас,
Любистками умита,
В барвінках скупана в свій час,
Любов'ю оповита.

У ній увесь твій рідний світ
Піклується тобою:
Легкий, медвяний липи цвіт
І запах звіробою, —
Уся для тебе буйність трав!
Ти — цих земель частина,
Бо ти з народження ввібрав
У себе Україну:

Всі переспіви на зорі
Пташині стоголосі,
І промінь сонця, що вгорі
Купається в волоссі.

В душі твоїй струмок дзюрчить
І губиться у м'яті.
І тиха ніч в тобі мовчить,
І день пісні завзяті
На всі лади в тобі співа,
Усіма голосами:
То легким вітром завива
Над вічними лісами,
То ледве чутно гомонять,
Неначе замовляння,
Пісні берізки, що, хоч сплять,
Та загойдались зрання...

Усе в тобі одвіку є,
Нема в душі нестачі:
У ній зозуленька кує
І соловейко плаче.
Пісням немає цим кінця,
Початку їм немає!
Тому і сум не до лиця,
Хто в серці їх тримає!

Що ж, не повіривши, ідеш
Десь злагоди шукати?..
Іди. Шукай. А не знайдеш,
Дай серцю заспівати
Пісень про твій далекий світ,
Священну Україну,
Що буде ждати сотні літ
Загубленого сина...

ЗАГУБЛЕНІ ПІСНІ

Широкої луки й покоси...
Чого ж я без діла стою?
Світанків незбирані роси
Візьму краще в душу свою;

Є й пісні, ніким не почуті,
Що вітер нам тихо співа,
Слова промовля він забуті,
Священні для всіх нас слова.

В них наших країв заповіти
І наших країв декалог...
І легко гойдаються віти
Під шепіт далеких епох.

Тут сивих століть переспіви
В туманах продовжують жить,
Коли по долинах мінливо
Рожеве проміння біжить.

У кожній прозорій краплині,
В спекотних полях у жнива
Лунають пісні і донині,
Святі нам доносять слова.

Візьму я їх в серце з росою,
Візьму, у собі збережу,
Натхнений природи красою,
Охочим усім розкажу

Забуті вітрові балади,
Нечувані притчі лісів,
Які, нам зберігши поради,
Зливаються в хор голосів.

І знов навкруги озирнуся...
До росяних трав припаду...
В обіймах до них пригорнуся,
Думки приведу до ладу,

Коли їх духмяні букети
Мені шепотіти почнуть
Пісень старовинних куплети...
І я спроможусь їх почуть!

Я їх зрозумію! Я мушу!
Моєї землі все це спів!..
Тому і збираю у душу
Я вранішні сльози полів.

ДНІПРОВІ ХВИЛІ

І

Там, де неба блакить
В синіх хвилях хлюпоче,
Над рікою бринить
Ніжна пісня дівоча.

Її сльози і сміх
Від печалі й любові
Колисають для всіх
Сиві хвилі Дніпрові.

Приспів:

Серця торкнеться
І у ньому озветься
Наша пісня, що летить
У натхненний час.
І в кожному слові
Буде сяйво Любові,
Бо з'єднали Дніпрові
Хвилі нас.

II

Де зірки золоті
В водах світло купають,
Там серця молоді
В травах в танці кружляють.

І в буянні весни
У своєму танкові
Так нестримні вони,
Наче хвилі Дніпрові.

Приспів

III

Де калина в гаю
Зазирає у воду,
Споглядає свою
Білосніжну вроду,

Ми прекрасне творить
У натхненні готові,
Поки нам гомонить
Будуть хвилі Дніпрові.

Приспів

КЛЯТВА

Мій святий вишневий краю!
Смертна туга серце крає
І неспокій в'ється навкруги,
Як доріженьки широкі
Й океани синьоокі
Відаляють рідні береги.

А як тільки повернуся,
Диво-спокою нап'юся
Із криниць пречистих край шляхів,
І у шелесті діброви
Прошепочу тихо знову
Клятву, що колись вже говорив:

«Соловейком я до тебе
Прилечу з ясного неба,
Стану білим цвітом на гіллі,
Бо душа моя навіки
У долини, гори й ріки
Закохалась на мій землі!»

Любов
до землі

ЛЮБОВ ДО ЗЕМЛІ

Мабуть, воно й не дивно, що найродючіші землі світу простяглися саме між Дністром та Дніпром, бо люди, які споконвіку жили на цих неозорих просторах, глибоко шанували своє богом дароване багатство.

Матінкою з покоління у покоління називали серед народу землицю. Заповідали дітям триматися її, щоб з ними не сталося: в журбі, в радості. Які б зайдикати не нападали на український рід, зухвало вважаючи себе панами у чужому краї, русин міг знести багато знущань. Коли б лише давали змогу працювати на своїй землі, в яку сотні вікопомних поколінь його пращурів сіяли зерна Любові та мудрості.

Навіть на смертному одрі не покидали її слов'яни. Ще задовго до того, як людині, спочилий вічним сном, стали класти хрест у руки, давали їй в останню путь грудочку рідної землі: на згадку про рай на білім світі, в якому її завжди чекатимуть.

Чекатимуть, бо невмируща душа русича має потрапити до раю. І, якщо цей рай був не в недосяжній небесній блакиті, а у власних буйноцвітних садах, душа людська туди й потрапляла знову і знову, поки рай той квітнув для неї.

Для цього варто лише пам'ятати, що, даруючи Любов, завжди отримуєш незрівнянно більше. Обігріта огнистим людським серцем, земля позеленить доли свої, позаквічується вінчатоньками польових квітів і заворкує голосами пташиними під далеким зорям:

«Приголублена на мить, вкрию ласками навечно, бо я — Мати... Тримаю несвітнє, тепле почуття у полум'ї серця мого до людиноньки. Тому й не в змозі тримати зло на неї, хоч збайдужіла вона, збагнітувала почуття мої... Немає місця гніву моему посеред тепла любові. Холоне воно лише від того, що одвічно приймаю зло людське у глибину серденька свого, щоб дитяти менше його вернулося...

Та навіть глибина почуття мого не в силах вже його тримати... І виривається злість чоловіча назовні болем моїм... Не винувата я у цьому, дитинонько мила... Ревно стерегла донині страхи твої, свою чистоту добровільно ними троюдивши. І буду далі стерегти, до дня останнього на спокої твоєму чатувати... Бо я — не мачуха тобі, я ж — мати...»

Ні, не просто родючим шаром, гідним лише для заробітку грошей видавалася земля українцеві. Вона була чи не найголовнішою з усіх святинь. Земля була цілительською, подательською, годувальницею.

А, значить, дійсно, Матінкою.

ЗЕМНИЙ ЗАПОВІТ

Стояла тополя одна при дорозі.
Із поля стежиною йшли косарі.
Стомились за день, та йти вже не в змозі,
Лягли відпочити до сирої землі.

Натруджені руки... Натомлені очі...
І шелест тополі, як пісня без слів...
Так сонце зайшло. І у пазурах ночі
Ніхто вже від сну з них втекти не зумів.

Вже світло зірок потекло сребристе,
Спокійною ніч серед поля була.
Вві сні хліборобам з'явилась Пречиста,
Омофор прибрала з сумного чола.

У тиші нічній тільки трави гомонять.
Марія присіла, всміхнулась усім,
Взяла косаря одного за долоню
І пошепки, тихо, сказала: «Ходім...»

Знімілий, зрадїлий, він звівся з землиці
І Діві Святій дав звестись із землі.
Дивилась у вічі йому Світлолиця:
«Скажи, що ти бачиш отут уві млі?»

І морок нічний розігнала рукою,
Щоб зором він зміг все навкруг упіймать:
Зелені лани і хліба над рікою,
Безмежні степи, що їм краю не знать.

Косар подивився, а серце у грудях
Те тільки і знає, що в такт стукотить.
«З землі ви пішли... є землиця у людях», —
Пречиста звелась, нахилившись на мить.

В долоні тримала Марія Святая
Сушу, сонцем зморену грудку землі:
«Вона не від сонця, дивись, висихає,
І їй не зашкодять комахи малі.

Вона засиха, коли серце як криця,
Без ласки людської, від д мок лихих.
Без праці людської на рідній землиці
Вона вам не зродить хлібів золотих.

Любіть її, люди, плакайте, як неньку,
Як рідну дитину жалійте її.
До неї своє повертайте серденько
І руки в роботі горніте свої.

Вона ж вам віддячить хлібами отими,
Що золотом біля дороги пливуть.
Шануйте, пильнуйте з усіма Святими!
Ви вийшли із неї, вас в неї ж кладуть...»

Аж раптом косар, Її упавши у ноги,
Крізь сльози та біль промовляти почав:
«Матусю, чи винен у цьому хоч трохи?..
Чи я ж-бо землиці колись не кохав?

Чи я забував про колосся на ниві?
Чи як до святині я губ не тулив?
Так ми ж із землею — і тільки — щасливі!
Я з нею життя, Богоматір, ділив...»

Марія рукою утерла сльозинки
І піт косаря, а він наче горить.
Промовила лагідно: «Слухай-но, синку,
Тебе ж ні у чому не можна корити.

Та близько вже дні, як відвернуться діти
Від тої святої, одної землі.
Спочатку всміхнуться і будуть радіти
Немов безтурботні, грайливі малі.

До матері ж стежки не можна губити,
Не треба обходить її, забувати,
Бо серце її дуже легко розбити,
Яке ще тепло вам могло б дарувати.

Ростіте онуків, дітей навчаєте,
Щоб землю любили, як ваші діди.
Живіте щасливі і горя не знайте.
Вас Мати-Земля збереже від біди...»

Вклонилась Марія і зникла у полі...
Косар до земліці губами припав...
Прокинувся вранці під шелест тополі
І в серці земний заповіт він тримав.

Крізь час до земельки горнулися люди,
Як матір, любили, плакали її.
Бо знали, що щастя людське тільки буде,
Коли землю люблять і діти твої.

ВЗАЄМНА ЛЮБОВ

На світло-білім вишитім обрусі
Священний хліб — дарунок від землі,
Неначе сонце, тішив погляд русів,
Коли чекав з покровом на столі.

Світанків сльози промені зсушили,
А жито мінілось, приймало їх воно...
У нім же душу люди залишили,
Коли з Любов'ю сіяли зерно.

Воно її усю тоді вбирало,
Останню крапельку і ту собі взяло,
Коли людське серце віддавало
Найпершим сходам все своє тепло.

Взяло його і зберегло, мов перли,
Щоб підрости і тим же відплатить.
Тому й вбирало спомини Говерли
І сліз Дніпрових росяну блакить...

Нехай від них усіх воно й далеко,
В себе вбере усе, що має світ.
Тоді не просто житом стане — глеком
З цілющим зіллям від усяких бід.

Його купити — грошей буде мало,
В усіх скарбницях — золота князів,
Бо що з Любов'ю в світі проростало,
Її поверне більше в сто разів:

Не князю і не пану в пишних шатах,
Не одурманеним, що сліпо йдуть на прю,
Не вбивці у міцних залізних латах,
А тільки хліборобу-трудоарю,

Бо в кожному хліборобському своїм русі
Любов на полі сіяв безліч діб.
Тому його і гріє на обрусі
Незримим полум'ям святий одвіку хліб.

СТАРИЙ ЖУРАВЕЛЬ

Ще старенький стоїть
Журавель край дороги, -
Зупиню ж я на мить
Шляхом стомлені ноги,

На коліна впаду
У розливи травиці...
І руками веду
Я по зморшках криниці:

«Довго, довго стоїш
Ти отак попід гаєм.
Чим живеш? Чим ти спиш,
Бо ж села вже немає!

Його кривда страшна
Рік за роком гнобила:
Голод був і війна,
Та жило ж що є сили!

Дунав хтось: «Назавжди
Вже йому не бувати;
Після лиха-біди
Пустуватимуть хати...»

Та, як серце села,
Що ніколи не згине,
Біля тебе цвіла
Знову буйно калина,

На-провесну зійшли
Вітром сіяні квіти...
І у хати прийшли
Їх загублені діти.

Багатьох забрала
Та війна морем крові,
Та згубить не змогла
В них святої любові

До села, де стоїть
Журавель край криниці,
Щоб усіх напоїть
З джерела з-під землиці,

До села, де для них
Все знайоме до болю,
Де в їх пам'яті сміх
Ще луна серед поля,

Де дитинство пройшло,
Де роки промайнули...
І воскресло село,
Бо його не забули!

І, як квітка ота,
Довгі роки буяло.
І холодна вода
Всіх твоя напувала.

Так стоїш ти чого
Край села цього тихо?
Що згубило його?
Що за страшнее лихо?

Чом воно неживе?
Розкажи, що тут сталося?»
«Покоління нове
Від землі відцуралось...»

Тихо хтось підказав;
Озирнувся — нікого...
Тільки сумно стояв
Журавель край дороги...

Любовь
до природы

ЛЮБОВ ДО ПРИРОДИ

Своею поетичністю та романтичністю українське серце повинно завдячувати рідній Природі. Вона — жива книга Буття нашого народу. Бо, читаючи її, серце замережується багатоманітним плетивом почуттів. І саме через їхню чистоту та щирість люди ладні пізнати світ, а вічний світ у змозі пізнати людей.

Віками наші пращури робили все можливе, щоб таке пізнання було приємним як людині, так і Природі. Тому її цінували, а не сліпо боялися. Її плекали, а не намагалися умилостивити через своє «неуцтво». Людина була Господарем в Навколишньому світі. А дбайливий господар ніколи не буде свідомо робити те, що може зашкодити його обійстю.

Та так вже сталося, що людство вибрало іншу стежку. І з вправного господаря, натхненого сина Творця, перетворилося в ненажерливого споживача, який живе за принципом: «А після мене хоч потоп!»

Живуть так люди, самі не зауважуючи того, що діями своїми наближають останні дні світу. Очікують, що біля крайньої межі, за якою буде стелитися Небуття, їх врятує Провидіння і відтворить первозданий Рай.

Але мало хто набирається сил і закладає сад своїми руками — рай для себе та своїх дітей.

Як же ж дійшли до того, що світ страшними повенями та землетрусами каже нам, що вже не може терпіти знущання з себе?

Може, тому що забули заповіти, за якими жили колись наша батьки та матері.

«Любіть світ зелений і життєдайний!» — просить Предковичний Творець дітей своїх, не наказуючи їм.

І вони любили його, бо Творець залишив частку Себе у Своїм творінні.

А тому шанувати Природу означало шанувати Бога.

Берегти Природу — плекати своїх дітей, які будуть зустрічати зорі замість нас у цьому ж світі.

Поважати її — поважати самого себе, бо наша Природа, як дзеркало, завжди показує стан людської душі без жодних спотворень.

Тому треба намагатися зробити все, щоб ми віддзеркалювалися в ній якнайкраще.

* * *

Заплуталось в бузковім цвіті
Незрима вітрове крило
І аромати недопиті
Весняним гаєм розлило...

* * *

Тиха осінь стомлений діброві
В довгі коси золото вліта...
Ні, не від печалі, — від Любові
В ній буяє туга золота...

ЗИМОВИЙ СКАРБ

Яка краса! Немов у шалі,
Стоять, закутані у сніг,
В льодах коштовних, як в кришталі,
Старі тополі край доріг!

Укриті снігом тротуари
Ще сплять в обіймах у зорі,
Поки ховають в срібло хмари
Сліди, загублені в дворі,

Що ланцюжком собі тягнулись
Крізь весь засніжений бульвар,
Коли під снігом віти гнулись
В мереживі зимових чар,

Коли губився промінь сонця
В небеснім теплім молоці,
Коли стелились на долоньці
І розтавали на лиці

Зими невічні перлинки,
Що з сивих падали висот,
Кружляли в небі без зупинку
Під ніжний вальс з нечутних нот.

Краса... загорнуті у шалі,
Стоять тополі край доріг...
А ти ідеш у сніжні далі
Під скрип, що летється з-попід ніг...

ТАМ, ДЕ СОНЦЕ СІДАЄ

Я піду за степи... Там десь сонце сідає,
Там десь вітронько вдень і вночі гомонить,
Там думок моїх світ нізащо не впіймає,
Мрія соколом там в синє небо злетить.

Я до ночі один буду пісню співати,
Сам на сам і зірками почну говорити,
І не буде мене цілий світ вже шукати,
Поки мова степів в моїм серці бринить.

Навіть тиша Землі час від часу співає,
То як грім-водограй, то в ній спокій струмить.
Той, хто пісню її непотайну пізнає,
Той із нею злетить в неба синю блакить.

ТУМАНИ

Ховаючи голі каштани,
Які ще в сніги не вдяглись,
Молочні і сиві тумани
Над містом осіннім вляглись.

Будинки, мов замкові мури,
В туманах на варті стоять,
Чекають, що небо похмуре
Дощем їх почне умивать.

Воно ж тільки сумно зітхає
І в білім зітханні своїм
Усе навкруги загортає.
І ми в нім із рання стоїм,

Бо ледь не згубили дорогу,
Яка знов зника через мить,
Бо плинуть тумани під ноги,
Щоб все у собі полонить,

Бо світ вже зникає поволі
В осінніх завісах густих...
І тільки чорніють тополі,
Тримаючи небо у них...

ЛЮБИТЬ СЕРЦЕ І БОЛИТЬ...

Як можна, скажіте, її не любити,
Землі дорогої твоєї,
Бо навіть душа загадково тремтить,
Як тільки згадаєш про неї?

Згадаєш у травах стежину тонку,
Що їй і кінця вже не знати,
Зав'ється душа в грудях в дивнім танку,
Захоче пройтися від хати.

І знов дивний смак відчують вуста
Такої живої водиці,
Коли вона чиста, прозора, свята
Черпалась з зірками з криниці.

В тривкому поліні далеких країв
Знов серце пригадує миті,
Коли серед співу священних гаїв
Дрімав ти під сяйвом блакиті,

Як сонде проміннячко ніжно лило,
Тебе серед трав зігрівало...
Весь світ навкруги дарував лиш тепло!
Щоб тільки було не замало!..

Ну як не любити його, ну скажіть,
Усього цього дивосвіту,
І сліпо, і німо продовжувать жить
У ярмах технічного гніту?

Як можна не бачить: скарбниця лісів
В осінню пору цінніша,
Ніж золото земне всіх царів і часів
І серцю людському миліша?!

Чи важко збагнуть, що в шовковій траві
Купаються ніжки невзуті,
І тільки печуться — до ран, до крові,
Де землі в асфальти закуті?!

Невже, воно краще? Та, мабуть же, ні...
Бо Світ нас, дитяток, плакає,
А ми живемо з ним у довгій війні,
Хоч він нерозумних не лає,

А знову і знову дарує тепло,
Щоб діти лише зрозуміли,
Наскільки життя їх прекрасне б було,
Коли б повернутись зуміли

До того, хто Батько, і Мати, і Рід,
Хто дім і найкращі собори, -
Святий для дідів, наших пращурів, Світ —
Творця неосяжні простори.

І як після цього її не любить,
Землі, дорогої такої, -
Як дивишся, й серце у грудях болить,
Від того, що з нею накоїв?..

* * *

Зачепилось, наче павутиння,
За соснове кручене гілля
Невловиме сонячне проміння
Й ледве виринає іздалля.

У м'яких хвоїнках потопає,
Наче соком, точиться із них;
В золотавих розсипах купає
Кучерявих велетів лісних.

Губиться в густому верховітті,
У сльозах бурштинових кипить,
Як медова річка, із блакиті
По корі додолу струменить...

Виграє і миниться проміння,
Уві млі ранковій зігрів,а,
Поки вікових небес склепіння
На соснових плечах спочива.

СВІТАНКОВЕ ЗАПРОШЕННЯ

Ходім зорю зі мною зустрічати!
Я серед чар завітчастих садів
Тобі відкрию те, що помічати
Ти у дрібних турботах не хотів!
Ходім зорю зі мною зустрічати!

Піди зі мною тихо на світанку!
Уже чека нас яблуневий сад,
Щоб напоїти свіжістю ще з ганку,
Щоб огорнуть в солодкий аромат, —
Піди зі мною тихо на світанку!

Ходімо разом сонце привітати!
Посидимо у тиші на траві,
Щоби весні-чаклунці привід дати
Розлитися натхненням у крові.
Ходімо разом сонце привітати!

Підемо проваджати з неба зорі!
Ти світ тоді не зможеш розлюбити,
Бо причарують далі неозорі
І золотава вранішня блакить, —
І ти, закоханий, стрічати будеш зорі!

ДНІПРОВА МОЛИТВА

Все тече водиця,
Річечка глибока,
В променях іскриться,
Сяє синьоока.

В очереті ніжно
Берегу шепоче
Казку дивовижну
Із приходом ночі.

Легко хвиля плине,
Очерет воркує,
Шепіт його лине,
Спогади віщує.

Небо забирає
Голоси Природи;
А саме згадає, —
Зірку зронить в води...

Мов сльозинку, зірку
Згубить в тузі; й знову
Слуха, хоч і гірко,
Пісню пречудову,

Що її співала
Горам і долині
Річка, що все знала
Й пам'ята донині:

«Течу без зупину
Крізь часи й простори,
Через Україну,
Із лісів у море...

Бачила багато,
Все я пам'ятаю.
Чом в собі тримати?
Краще заспіваю...

... Тут в часи прадавні
Та й у недалекі,
Розливались плавні,
І жили лелеки.

Все колись гуляли
На моєму схилі,
В небі їх кружляли
Крила чорно-білі.

Думала, навіки
Поруч будуть жити...
Тільки ж наші ріки
Почали тужити!

Осоружну тугу
Принесла дитина —
І свою наругу
Хвалить без зупину:

Розорала луки,
Трави потруїла.
І терпіти муки
Землю залишила.

Зникли враз лелеки
З берегів широких;
До країв далеких
Рушили в дорогу.

Марно я просила
Всіх їх не летіти;
Марно хвилі біла,
Щоб їх зупинити...

Бо у мене горе —
Сил не вистачало!
Рукотворне море
Води зупиняло...

... А колись ходили
Людоньки до мене,
Завжди воду пили, -
Чисту і студену.

Наче у поклоні
Святу воду пили,
Вустонька червоні
До води хилили.

Спрагу тамували
І змивали лихо,
Сили здобували
Та й казали тихо:

«Дякую тобі я,
Річенько глибока!
Хай тебе зігріє
Сонечко високе!

Твої чисті води
Берегти я буду,
Щоб твоєї вроди
Не лишились люди...»

В ті слова вслухалась
Я в людській долоньці,
Та й з них зігрівалась,
Краще, чим від сонця.

Як людській руки
Все мене черпали,
Я не знала муки,
Горя я не знала!

День за днем чекала,
Як прийде людина,
Бо її кохала,
Наче свого сина...

Де ж тепло те ділось,
Що людина мала?
Може, закінчилось?
Чи кудись пропало?

Ой, не винувата
В лихолітті, сину!
Чищу, наче мати,
Кожную краплину,

Все вбираю в себе:
Вітер, сонце й зорі.
Все несу для тебе,
Та не краплі горя!

Випий з мене, з річки,
Як колись робили,
Чистої водички,
Щоб здобути сили!..

Чом, як до криниці,
Не підходиш пити?
Може, цю водицю
САМ почав трюїти?..

Я б заголосила
Й про святі діброви,
Та згубила сили
Для сеї розмови...»

... Тече крізь простори
Річка та й іскриться,
Все несе у море
Ледь живу водицю...

Пам'ята багато,
Й пам'ятати буде...
Та співають чи варто?
Чи почують люди?..

КОХАНЦІ

Коли сонця жар,
Наче мальви квіт,
У ранковій млі
Розпускається,
Світанкових чар
Поцілунок-слід
На вустах землі
Залишається.

Як зоря вона
Між туманами,
Попід мряками
Та й заміниться:
Приголублена,
Мов рум'янами,
В полі маками
Заодінється.

ВЕСНЯНЕ ВЕСІЛЛЯ

I

Білим цвітом вкрила
Ніжність весняна
Яблуневі крила
Край мого вікна.

У травневі ночі
Аромат п'янки
П'є земля досх чу
У туманах мрій.

Приспів:

Яблуні-лебідки,
Пави край доріг!
Чом ви пір'я-квітки
Губите до ніг?
Сиплете на зілля
Диво-снігопад?
Весняне весілля
Завітало в сад.

II

Сонця схід багряний,
Окропивши цвіт,
Струшує тумани
З яблуневих віт.

Їх вітри колишуть,
Що от-от вони
Здіймуться й полишать
Сад серед весни.

Приспів:
Яблуні-лебідки!
Пави край доріг!
Губите ви квітки —
Пір'ячко до ніг.
Веснами натхненні,
Квітнете в меду,
Травня наречені,
Яблуні в саду!

МРІЯТИ-ЖИТИ

Сипле золото осіннє,
Загляда у небо сине
Явір мій.
Бо чекає, як спасіння,
Із весною воскресіння
Ярих мрій:

Знову бучно зеленіти,
Зукрашати руки-віти
В зелен-цвіт,
А по осені — ватріти,
Листям різьбленим зоріти
На весь світ...

Про свою мрійливу долю
Явір мій розкаже полю
В слушну мить,
Щоб воно дало їм волю,
Щоб змогло від мук і болю
Прихистить.

Хай почують це моління,
Тихе, як води леління,
Небеса,
Щоб, як верне рік на літо,
Знов змогла відмолодіти
Ця краса...

ЗАГУБЛЕНИЙ РАЙ

Комуś хтось сказав: «Та вже годі
З природою думи ділить!
Коли вона стане в нагоді?
Майбутнє не в ній гомонить!»

І так відвертались потроху,
Ішли, хто за чим і куди,
Шукали спасіння дорогу,
З каміння чекали води...

Пішли — обертатись не стали,
Бо хтось тільки й знав, підганяв:
«Часи зараз світлі настали!
Щасливий, хто клич цей сприйняв!

З минулого — темного лісу —
Вас вивела... Божа рука!..
З очей ваших зняла завісу:
Минулого правда гірка!»

Послухавши їх, знов кивали,
І йшли, хто за ким поспівав.
Ідеї, як зброю, кували,
І кожен нове щось співав.

Отак розділяли, вели їх;
Хто як, хто кого, хто коли...
В невидимі ярма на шиях
Канони їм довго плели...

Хтось слухався, низько клонився,
Неначе під вітром трава,
До темної ночі молився,
Ледь знані казавши слова,

А після вже — сунув на брата,
Який іншу потребу давав,
І гинув той брат від булата...
І кров'ю стежу поливав...

Та прийдуть часи, хтось питає:
«Куди ж ми за ними прийшли?»
Шукали квітчаного раю,
А тільки руїну знайшли:

Сплюндровані нами ж долини,
Роздерта, розрита земля...
Це правда сурової днини
Так важко до нас промовля.

До чого дійшли? Зруйнували,
Згубили дарований світ,
Який, хоч і в спадок прийняли,
Та мали любити сотні літ...

Доба всіх життів це осіння,
Зробили усе, що могли...
Тепер нам немає спасіння —
До смерті весь світ довели...»

Аж тут у асфальти закуті,
Бетоном залиті краї
Дихнули... В Тавриді й Покутті
Пісні затягли солов'ї!

У такт загойдаються віти
Вишневих садків коло хат;
Почавши пісням цим радіти,
Розгублять п'янкий аромат,

Який по ланах розіллється,
Сплете в них із квітів вінки,
З легкими птахами зав'ється,
У небі почавши танки...

І промені, ніжні і теплі,
На свіжій, студений воді
В заплаві, у гирлі і греблі
Полишать сліди золоті...

Спитають тоді: «Де ж було це,
Коли ми шукали той рай?»
Та знову заграється сонце,
У хмар позолотить лиш край,

Знов вітер тихенько пройдеться
Між трав, зашепоче щось там,
І бавитись знов заведеться,
Гойдаючи шапки лісам...

І знов запитають ті люди:
«Та де ж це раніше було?»
І чути у відповідь буде,
Як близько дзюрчить джерело...

У травах шовкових, зелених
Воно промовляє слова,
Купає у водах студених,
Галявині пісню співа...

«Було вам дано все одвіку.
Ховати — ніхто не ховав.
Так само широкії ріки
Світ сонця завжди заливав,

Так вишенька квітла духмяно,
Так тьохкали ж тут солов'ї,
І зорі цвіли полум'яно...
Незмінні були ці краї...

Я в кожній билинці у полі
До Себе ваш зір привертав,
У шелесті листя тополі
До вас Я молитву співав,

Бо знав, що почувете, діти,
Ви Батька свого, хоч колись...
Діждався... Тож буду радіти —
Ми з вами в єдине злились...

Не треба шукати вам свігла,
Творця у далекій імлі:
Моя ж-бо Любов тут розквітла
Із вами, з дітьми, на землі...»

Кохання

КОХАННЯ

Як часом у хуртовинах тоскної буденності людям кортить жити, люблячи тільки самих себе в безмежному просторі світів! І як важливо не забувати, що крім тебе поруч є цілий всесвіт — інші люди, до яких, пересиливши себе, старі стереотипи й переконання, багато важче проголосити Любов і триматися неї будь-що й будь-коли.

Та всетаки сучасність зробила все можливе, щоб нам стало складніше зберегти вогник кохання до одної єдиної людини — до тієї, в чиїх очах бачиться віддзеркалення не тільки тебе самого, а й ваших майбутніх дітей.

Кохання — основа, на якій непохитно тримається весь Храм людського Життя. Це, вочевидь, найвищий, божественнотворчий прояв Любові, дійсний шлях не в забуття, а у Вічність. Це найбільший дарунок людині від Бога. Бо, осяяна Коханням, вона здатна доторкнутися до Його величі. І чим чистішим буде почуття, тим яскравішим буде й світло, що почне литися із серця закоханого, щоб зігріти не тільки себе, а й когось поруч.

Кохання... Без нього безглуздим є існування двох людей на цілیم світі. В Коханні митець зустрічає натхнення. У ньому воедино зливається свята трійця (насправді неподільна по своїй суті) — Батько, Мати і Дитина.

У Коханні починаєш розуміти, що ти — Людина! І саме здатністю кохати ти стверджуєш: «Так, я подоба свого Батька-Творця!»

А тому й повинні ми бути не гіршими від Нього, бо Батько, сповнений Любові, завжди хоче бачити Своє дитя не гіршим за Себе.

Тому зберігайте Кохання в собі, щоб воно зберегло для майбуття світ навколо вас.

ВИШИВАНКА

Виший-но мені, Марічко,
Гарну вишиванку,
В ній тебе, як прийде нічка,
Я б чекав на ганку!

Будеш шити ти нитками
Дивні візерунки,
Ший із добрими думками,
Дівонько-чаклунко!

Будеш квітку червоненьку
На стебельці шити,
Думай, щоб тебе, як неньку,
Вічно міг любити!

Щоб згадав я Україну
У далекім краї,
Хай червона калина
В гроні запалає!

Щоб згадав тебе, кохана,
Я без сліз і горя,
У сорочку вишивану
Вплети мені зорі!

Розстели на білім полі
Вишивані трави
І зніми із неба доли
Сонце золотаве!

Хай над травами співають
Гарні голубочки,
Хай в тих пташках розмовляють
Наші сини й дочки!

Виший, дівонько миленька,
Моя світлолиця,
Як із вітром десь тихенько
Хилиться пшениця.

Виший і лани, і гори,
Степ і полонини,
Всю закоханість в простори
Неньки-України!

Не забудь й кохання наше
Поруч полишити,
Бо без нього, — серце каже, —
Не зможу прожити!

Тож, щоб міг тебе згадати
Без журби та суму,
Май, як будеш вишивати,
Тільки чисті думи!

* * *

Ой, краса твоя дівоча!
Як не захопиться?
Вигрівають світлом очі,
Як в траві росиця!

Милуватимусь, - навіки
Щастя не нап'юся.
Краще в сині, наче в ріки,
Кинуся й втоплюся;

Щоб роки не помічати,
Смутку і турботи,
Буду вічність зустрічати
У очах навпроти.

ОДНА ТИ

Усмішка яскрава й весела
Осяяла личко твоє...
Одна на міста ти й на села,
Ти в світі одна така є!

Як маків червоні пелюстки,
Твої ніжні щічки горять...
Усюди — з палаців до пустки —
Таку, як ти, й марно шукать!

Твої оченята-барвінки
Дарують незриме тепло...
Хто ж зможе, як ти, легко й дзвінко,
Сміятись всім бідам на зло?!

Неначе пшеничні розливи,
Волосся в косі золоте...
Одне таке й серце вразливе,
Що буйно од слів цих цвіте!

Та й варто усе називати,
Коли я на тебе дивлюсь?
Шепчу лиш: «Такая одна ти...»
Шепочу, бо втратить боюсь,

Боюся, що словом якимось
Злякаю тебе, щезнеш ти...
А потім шукати я кинусь
І більше не зможу знайти!

Тож, буду отак чатувати,
Бо все-таки втратить боюсь...
А ти ж — усміхнись, Бога ради,
Бо зараз ТОБІ я молюсь!..

ВІЧНЕ

В досвітанковім дивнім безгомінні
Духмяним квітом стежка поросла —
Це наше свято — диво-Вознесіння,
Бо нас Любов над світом вознесла.

Малий барвінець в'ється край дороги
І пламеніє мальва лісова,
А ми йдемо, не дивлячись під ноги,
Бо нам Кохання стежку осява.

Відроскошує золотом діброва
І відбувають з веснами гаї,
Але навічно зацвітає слово,
Бо в нім квітують почуття мої.

А якщо слово буде вічно жити,
Тоді й Кохання вічно маювать:
Настане день, і будуть наші діти
Його, як ми, з світанком зустрічатъ.

Золото нічного неба
Світ купає як в меду...
Щастя іншого треба,
Коли я до тебе йду
І стежинами по світу,
І шляхами уві сні
У молитві тихій літу,
Що змогло в ЄДИНЕ злити
Двох сердець палкі вогні...

НЕ ДАМ СОБІ РАДУ!

Вже вечірня пора,
Небосхил догора,
Скоро темрява зійде на води.
Я в цю нічку ясну
Аж ніяк не засну,
Бо в полоні твоєї я вроди.

В сні чорніють поля,
Спочиває земля,
Тільки я ще не дам собі раду!
Знову зірка ясна
Із-за хмар вирина.
Так і ти, люба, вийди до саду!

Хай верба не шумить,
Соловей не свистить,
Бо твій голос мені їх миліше!
Хоч мені посміхнись,
Як сміялась колись,
Я тоді твій садочок полишу,

Якось ніч проведу
І зорю золоту
Буду я з нетерпінням чекати,
Щоб, як сонце вгорі
Й ти сама у дворі,
Ми б змогли про любов заспівати!

Є одна доріжечка
З-поміж всіх доріг
До твого поріжечка,
До коханих ніг —

Я б святині, милая,
В світі не шукав:
Мав би крила, крильми я
Вмить до них припав!

ПАМ'ЯТЬ ВІЧНОСТІ

Зазираю в твої очі глибокі,
Що блищать, як краплини роси,
І дивлюсь, і милуюсь, аж поки
Не побачу забути часи.

Мою руку в долонях тримаєш
І шепочеш, мов річечка, ти:
«Пригадай, мій коханий! Ти маєш
Гомін вічності в серці нести!

Пригадай почуття незабутне,
Що поклало нам Всесвіт до ніг,
Що осяяло світлом все сутнє,
Що, крізь час ти пронісши, зберіг!»

Задивлюсь у твої оченята...
Так! Я знав їх, любив їх колись,
Як в буянні Первинного саду
Ми уперше в коханні клялись!

Пролітали роки швидкоплинні,
Знову й знову цей світ нас вітав,
Я ж у кожному новім поколінні
Серед сотень єдину шукав...

І знаходив очиці, як море,
У яких потонув цілий світ:
«Пам'ятаю, моя білозора,
Мого серця святий пишноцвіт!..»

* * *

Здалось мені, що небеса схилюлись
В тендітнім поцілункові згори
До річки, над якою розстелились
М'які тумани зимньої пори.

І, скелями обступлена навечно,
Вітрами ще не убрана в льоди,
Вона співала небесам велично
На поріжечках струнами води.

І шепотіла, наче у романі,
Все-все, що так хотілось шепотіть,
Бо бачила: в невічному тумані
Скороминуча зустрічі їх мить.

Та й говорили ніжно на прощання:
«Доп'ють любов за нас з тобою ті,
В чийх очах подібнее кохання,
Як небо в річці, вічне у житті...»

КОМУ МОЛИТИСЬ?..

Яким богам, скажи, молитись,
У тихім сні і наяву,
Що нам допомогли зустрітись
І запалить зорю нову?

Що днями серце попеліє
В палкій розлуці, щоби знов
Як тільки-но повечоріє,
Життя йому дала Любов?

За те, що чиста твоя врода
Думки окрилює мені,
Що є дарунком й осолода
І милуватись в тишині?

Та й варто ревно так молитись,
Ба замість слова у бутті
На віки вічні краще злитись
У животворнім почутті.

ОЙ, КУПАЛЬСЬКА НІЧКА, ТАЄМНИЧА РІЧКА...

Розквітне Земля пишним садом,
Коли, як в прадавні віки,
Під дивним нічним зорепадом
Ти прийдеш на берег ріки.

Побіля широкої річки,
Що пісні дівочої жде,
З коси розплетеш довгі стрічки,
Й волосся на плечі впаде,

У місячним сяйві казковім,
Як золото буде блищати,
Поки у своєму танкові
Ти будеш нестримно кружляти;

А потім, присівши на трави,
Про мрію, якою живеш,
Нечувану пісню ласкаву
Співати для ночі почнеш.

І в кожному слові кохання
Полетіть у Всесвіт із мрій,
Що й світ затремтить від бажання
Тобі підспівати мерщій.

Співай, моя пташечко мила!
Я з Всесвітом чую усе:
Зірками посріблена хвиля
Мені всі слова донесе.

І я у водицю студену
Коханням зігрітий зайду,
Й вінок твій, моя наречена,
Палаючим серцем знайду,

Бо в ньому Любов твоя щира,
Яку ти з квітками вплела,
І пам'ять навік полишила
Про ніч, як нас річка звела.

До ніг твоїх схилюся падолистом,
До вуст п'яних вітрами припаду,
В очах твоїх замінюся барвисто
Як день новий до тебе приведу,

Як напою нектарами кохання,
Що зміг знайти в космічній глибині,
І прошепочу, наче замовляння:
«Прийми Любов і... усміхнись мені!..»

* * *

Цвіт вишневий доли опадає
На твоє волосся, наче сніг...
Я милуйсь, серденько ж питає:
«Чим мені миліша ти з усіх?»

Може, тим, що просто розділила
Мої мрії в світле майбуття
І піти зі мною захотіла
По життю без права вороття?

Може, що даєш натхнення миті,
Як Природі сил весна дає,
Коли промінь сонця із блакиті
У твоїх очицях виграє?

Може, просто маєш що сказати,
Коли я у роздумах гублюсь,
Щоб моєму серцю спокій дати,
Поки я їм вволю не нап'юсь?

Може, що в тобі шукаю дива,
Наче у Святому Посланні,
Коли ти, чомусь сором'язливо,
Ніжно посміхаєшся мені?..

Знову й знову серденько питає:
«Чом навіки ти в моїм житті?»
Та для нього відповідь я маю:
«Де кохання крила золоті...»

НЕПОТАЙНИЙ КВІТ

Спогади в душі
Міряю,
Як удвох ішли,
Милая...

...В очі не могли
Надивитися,
Наче дві зорі
Назорітися,
Не могли тоді
Накохатися,
Як в розмаї сади
Наквітчатися,
І як промені
Насвітитися,
Не могли в ті дні
Налюбитися...

Чому ж згадка знов
В серце линула?
Може, це ЛЮБОВ
Його кинула?..

Ні, на вік до дна
В нім залилася:
Просто, так вона
ПОЧИНАЛАСЯ:

Нині ж — доль політ,
Життєдайная,
Прикраша, мов квіт,
Непотайная.

ЗОРЯНІ ЧАРИ

Твої очі, наче тигрови,
Полонили душу мою знову...
І шепочу стиха: «Я люблю...»
Як в дурмані, зоряна любове,
Прихилию я небо вечорове,
У свої долоні прихилию.

І руками ніжно, як пташину,
Наче із гніздечка край стежини,
За зорею зірочку зніму,
Стану коло серця їх тримати,
З ними говорити-чаклувати,
Як тебе чекатиму саму:

«Ой, ви зорі-зіроньки із неба,
Лиш одне на світі мені треба.
Ви ж мені у тім допоможіть:
Як гірко-солодкий присмак трунку,
Аромат п'яного поцілунку
В оповиту пристрастями мить...

Бо якщо вона мене не злюбить,
Волошкове серце моє згубить,
І воно зів'яне у віках...»
І до мене зорі шепотіли:
«Ми тобі допомогти хотіли,
Тільки все на світі є в твоїх руках!

Краще прихили в свої долоні
Не зірки у небі на припоні,
А її голівку приголуб!
І, як з нами, довго до світання
Говори із нею про кохання,
Пий меди її солодких губ!..»

ПРОРОЧІ СНИ

У серпанку ночі
Ти у сні пророчі
Не забудь, до мене завітай.
Спокоєм коштовним
Мою душу сповни
І до серця пригорнути дай.

Як в дурмані літа
Дай мені сп'яніти,
Аромат волосся пригубить.
Подаруй зізнання,
Дивне щебетання
Шепоту твого хоча б на мить.

Наче квітку-руту,
Спокою отруту,
Поцілунок на губах залиш,
Щоб чекав однині
В ночі темно-сині
В сні тебе у зореславну тиш.

ЗІРКА ЛЮБОВІ

Для нас, кохана, сади розквітли,
Для нас з тобою зірки горять.
Для нас — ти бачиш? — їх ніжне світло
Пустилось в ігри з водою грать!

І все тихіше у берег б'ються
В нестримних хвилях ті зірки,
І так до рання все не нап'ються
Водиці-щастя із ріки...

Їх дарувати тобі не буду,
Моя красуне, та не журись,
Бо їх до нас вже чужії люди
Подарували комусь колись.

Своїм коханням на небосхилі
Запалим зірку на весь світ,
Щоб колисали ласкаві хвилі
Її так само сотні літ!

Коли ж вже наші щасливі діти
В коханні прийдуть до ріки,
Хай наша зірка їм з неба світить,
Щоб поруч їхні зійшли зірки!

ОСІННЯ СПОВІДЬ

Пролітає життя швидкоплинне
З листопадним листям у даль -
Я ж давно не стояв на колінах,
У молитві не міряв печаль...

Зранку сонце пригріло востаннє,
Осяваючи осені храм -
Я ж давно за бентежне кохання
Ще не дякував цим небесам...

Золотіє-ватріє дорога,
Наче в казку із вересня путь -
Так шляхами любові від Бога
Наші долі дві поряд ідуть.

Ніби часові виклик, позовлі
Ще милуються два голуби -
Наче пісню ведуть наші долі
У любові без туги-журби.

Озирнись... і з колін підведуся,
І усмішку омие сльоза,
Бо, не небу, тобі я молюся...

За кохання простіть, небеса!

РІКИ-ДОРОГИ

Течуть, наче ріки, дороги,
За обрієм губиться путь...
Стежину ж одну, як до Бога,
Ніколи не зможу забути:

Сплелася вона щоесили
Косицями трав навіки
З тією, якою ходили
Гуляти удвох до ріки,

Коли, обпікаючи тіло,
У серці ятрився вогонь,
І стиха душа дріботіла
Від доторку теплих долонь...

... Незліченно днів пролетіло,
І, свій зупинивши політ,
Здорожена осінь умила
Укотре дощами наш слід.

Оспаду осінню розмову
Не слухай в своєму вікні!
Дай руку, пройдемося знову
Назустріч мрійливій весні.

ПОВІНЧАНІ

Наші стежки навіки зійшлись
Крізь часи і простори нелічені,
І уже розійтися зреклись,
Бо ми небом з тобою повінчані.

Воно чуло слова наші всі,
Що казали ми в зелені гаю,
Коли той у весняній красі
Шепотів все за мною: «Кохаю...»

Всесвіт слухав, як я говорив:
«О богине моя, я б для тебе
У коханні на світі створив
Кращий рай, ніж чекає на небі!»

І не знав, що ти скажеш на це,
Бо ти очі мерщій опустила,
І прекрасне дівоче лице
Почуття у рум'янець оділо.

І твій голос священно тремтів,
Як зібрала кохання ти в слово:
«Я у мрії твоїй у житті
Надихать тебе завжди готова...»

І для нас тоді зник цілий світ:
Сині гори й долини заквітчані,
Бо на сотні і тисячі літ
Ми під небом стояли повінчані.

СЛОВО...

До збірки включено останній вибраний вірш. Останній розділ завершено. А тому, як годиться, час наближає думки до написання заключного слова.

Та, на жаль (а, може, й на щастя), рука не в силах вивести заповітну фразу «ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО». Мабуть, через те, що в центрі всієї книги — Любов. А вона дає розуміння, що ніщо у цілому Всесвіті не може бути заключним чи останнім.

Любов дарує вічність, безконечність, яка витікає з людської споконвічності. Це час особистісного відкриття неприхованої таємниці: якщо ти Альфа і Омега, як дитя свого Отця, тобі нема кінця. Головне лише берегти гармонію почуттів, даровану Богом, яка освячується присутністю найвеличнішого з почуттів.

А тому не побоюся повторитись: зберігайте Любов навколо себе, і вона збереже вас. Кожен погляд — сповнюйте Любов'ю. Кожну думку — плекайте у Любові. Кожну дію — виважуйте власним почуттям. Бо саме так повертається відчуття раю на Землю: коли Рай присутній у душі, тоді й світ розквітає, наче у перший день Світотворення.

А разом із серцем розквітає розум, сповнений розумінням того, що...

За мудрістю блукати
В краях далеких — гріх,
Якщо у рідній хаті
Знайти її не зміг...

*З глибокою повагою,
Олександр Лук'яненко.*